

SELVITYSPYYNTÖ KKV/1307/14.00.60/2026

Vastaus, Lapuan kaupunki

1 Sisällysluettelo

Selvityspyynnön kohta 1:	3
Vastaus 1. a.:	4
Vastaus 1. b.:	6
Vastaus 1. c.:	8
Selvityspyynnön kohta 2:	9
Vastaus 2.:	9
Selvityspyynnön kohta 3:	10
Vastaus 3.:	10

SELVITYSPYYNTÖ KKV/1307/14.00.60/2026

Vastaus, Lapuan kaupunki

Tässä vastauksessa käsitellään Lapuan kaupungin Kirjaamoon 21.09.2026 klo 09:16 saapunut selvityspyyntö KKV/1307/14.00.60/2026 Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV).

Selvityspyynnön kohta 1:*"1. Koulukuljetusten suorahankinta ajalle 1.8.2026 – 31.7.2027*

- a. *Mahdollisuudet kilpailuttaa kuljetuspalveluiden hankinta vuonna 2026 usean vuoden sopimuskaudelle.*

Suorahankintaa koskevassa ilmoituksessa perustellette tarvetta vuoden suorahankinnalle sillä, että kunnan ei vielä vuonna 2026 ole mahdollista kilpailuttaa kuljetuspalveluiden hankintaa usean vuoden sopimuskaudelle. Ilmoituksen mukaan tämä johtuu siitä, että kunnan perusopetuksen palveluverkkolinjausten käsittely on kesken. Ilmoituksesta käy edelleen ilmi, että uuden palveluverkkolinjauksen vaikutuksesta esim. reitti- ja kalustovaatimukset tulevat todennäköisesti muuttumaan niin merkittävästi, että mahdolliset kuljetuspalveluiden sopimuskaudet tulisi päättää ja uuden hankinnan kilpailutuksen valmistelu käynnistää.

Hankintalain 40 §:n mukainen kiireeseen liittyvä suorahankintaperuste edellyttää, että kiire aiheutuu hankintayksiköstä riippumattomasta syystä. Katsooko kunta, että palveluverkkoselvityksen valmistumisen viivästymisessä sekä mahdollisessa tulevaisuudessa realisoituvassa kuljetustarpeiden muuttumisessa uuden palveluverkon myötä on kyse Lapuan kunnasta riippumattomasta syystä kiireelle? Mikäli kyllä, perustelkaa näkemyksenne kattavasti.

- b. *Mahdollisuudet kilpailuttaa kuljetuspalveluiden hankinta vuonna 2026 vuoden määräajaksi.*

Suorahankintaa koskevassa ilmoituksessa perustellette suorahankintaa vuoden määräajaksi seuraavasti: "Kilpailuttaminen yhdeksi vuodeksi 1.8.2026- 31.7.2027 ei tule kyseeseen, koska kilpailutuksen ehdot suhteessa yhden vuoden sopimuskauteen olisivat liian vaativat hankinnan sisällön osalta; Kunnan talouden näkökulmasta yhden vuoden sopimuskauden mittainen hankinnan

kilpailutus nostaisi tarjoushintoja kohtuuttomasti suhteessa pidempään neljän vuoden (tai pidemmän) mittaiseen sopimuskautteen ja sisällöltään laajan hankinnan kilpailutuksen järjestäminen vain yhdeksi vuodeksi veisi suhteettomasti kaupungin resursseja.” sekä ”Uuden hankinnan kilpailutuksen kokonaan uudelleen laatiminen, käynnistäminen ja läpivieminen edellyttävät hallintomenettelyyn kuuluvaa asian käsittelyä sekä hankintalaissa säädettyjen määräaikaisten noudattamista, eikä hankinnan kilpailuttaminen ole mahdollista siinä aikataulussa, joka palvelun turvaamiseksi olisi välttämätöntä.

Katsooko kunta, että nimenomaan hankintalain 40 §:n mukainen äärimmäinen kiire oli esteenä sille, että 1.8.2026 alkavia vuoden määräaikaista sopimuksia ei ollut mahdollista kilpailuttaa? Mikäli kyllä, perustelkaa konkreettisesti, miksi nimenomaan kiire oli esteenä 1.8.2026 alkavien vuoden määräaikaisten sopimusten kilpailuttamiselle.

- c. *Toimittakaa virastolle päätökset ja sopimukset vuoden suorahankintoja koskien sekä kaikki ne päätökset ja muu kirjallinen aineisto, johon viittaatte vastauksessanne.”*

Vastaus 1. a.:

Lapuan kaupungin perusopetuksen palveluverkkouudistus on ollut poikkeuksellisen laaja ja haastava kokonaisuus, johon ei ole vielä tullut lopullista selvyyttä. Lapuan kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 2.12.2024 (liite 1), että jos koulujen (tässä asiakirjassa myöhemmin viitattut koulut) oppilasmäärät laskevat 35:een oppilaaseen, koulut tullaan lakkauttamaan. Tämä Lapuan kaupunginvaltuuston linjaus muuttui kuitenkin täysin, kun Lapuan kaupunki vastaanotti kuntalaisaloitteen koulujen lakkauttamiseen liittyen. Kuntalaisaloite (aloitteen julkaisupäivämäärä 04.11.2025; ja joka on jätetty Lapuan kaupungille 09.11.2025) perusopetuksen palveluverkkolinjauksen ottamisesta uudelleen käsittelyyn ja sen täsmentäminen sekä sivistyslautakunnan päätös ja siihen liittyvä kaupunginhallituksen otto-oikeus perusopetuksen palveluverkkolinjauksen ottamisesta uudelleen käsittelyyn ja sen täsmentäminen johtivat siihen, että tuleva palveluverkko ei ollut vielä tiedossa alkuvuodesta 2026, jolloin uusi koulukuljetuskilpailutus olisi pitänyt käynnistää. Edellisen kilpailutuksen hankintasopimukset olivat voimassa 31.07.2026 asti.

Kuntalaisaloite on esitetty liitteessä 2 (Liite 2_LAPDno-2024-823_§ 170_Kuntalaisaloite palveluverkkolinjaukseen). Kuntalaisaloitteessa tuotiin esille useita seikkoja palveluverkkouudistuksen vaikutuksista, jotka ovat kuntalaisten, lasten sekä kylien elinvoiman näkökulmasta olennaisia.

Kuntalaisaloitteessa edelleen tuotiin esille useita seikkoja palveluverkkouudistuksen vaikutuksista lapsivaikutusten arviointiin sekä kylien kehittämisen näkökulmiin.

Lapuan kaupungilla ei ollut minkäänlaista ennakkotietoa tai muuta käsitystä siitä, että kuntalaisaloitte tehdään asiassa ja tämä on ollut omiaan aiheuttamaan hankintalain (1397/2016) 40 §:n mukaisen kiireeseen liittyvän suorahankintaperusteen (suorahankintailmoituksen Hilma-numero: 2026-044609; suorahankintailmoituksen TED-numero: 252174-2026; [TED eF25](#); [TED eF29](#)); ja edelleen kiire on aiheutunut Lapuan kaupungista riippumattomasta syystä. Kuntalaisaloitteen käsittely vaikutti olennaisesti Lapuan kaupunginvaltuuston päätöksentekoon. Lapuan kaupungin sivistyslautakunta aloitti valmistelun kuntalaisaloitteen esityksen mukaisesti 11.12.2025, joka käy ilmi sivistyslautakunnan kokouksesta 18.02.2026 (Liite 3_Pöytäkirja-Sivistyslautakunta - 18.02.2026). Tämän jälkeen Lapuan kaupunginhallitus käytti otto-oikeuttaan suorahankintapäätöksen perusteluissakin mainittujen kolmen (3) koulun lakkauttamista koskevissa asioissa. Tämä käy ilmi Lapuan kaupunginhallituksen kokouksesta 1.12.2025 (Liite 4_Pöytäkirja-Kaupunginhallitus - 01.12.2025).

Lapuan kaupunginvaltuusto päätti, että Lapuan perusopetuksen palveluverkkolinjaus otetaan kokonaisuudessaan uudelleen tarkasteltavaksi vuoden 2026 aikana. Tämä käy ilmi Lapuan kaupunginvaltuuston kokouksesta 8.12.2025 (Liite 5_Pöytäkirja-Kaupunginvaltuusto - 08.12.2025). Asian ottaminen uudelleen käsittelyyn aiheutti niin merkittävän muutoksen koko palveluverkolle - aina helmikuusta 2026 vähintään helmikuuhun 2027 asti - sekä sen myötä koulukuljetuskokonaisuuden hankinnan valmisteluun ja suunnitteluun, ettei Lapuan kaupungilla ollut mahdollisuutta määritellä tulevaa uutta hankintaa varten kalustovaatimuksia, reittejä sekä vaatimusmäärittelyn olennaisimpia osia siten, että hankinnalla olisi saatu kilpailutettua useamman vuoden mittainen sopimuskausi. Yksi oleellisimmista haasteista liittyi kalustovaatimuksiin, koska kuljettavien oppilaiden määrä ja näin ollen kalustovaatimukset tulevat muuttumaan tulevan palveluverkkouudistuksen myötä. Myöskään kuljetusreittejä ei voida suunnitella eikä myöskään kilpailutuksen kohteita määrittää, ennen kuin uusi palveluverkko 01.08.2027 alkaen on tiedossa.

Jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan useammaksi vuodeksi sellaista hankintaa, jossa hankinnan kohde muuttuu olennaisesti jopa jo ensimmäisen vuoden aikana, olisi se johtanut välittömästi joko sopimusten osittaiseen purkamiseen tai kokonaan purkamiseen tai mahdollisesti irtisanomiseen hankinnan sopimuskauden ensimmäisen vuoden aikana. Myöskin jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan useammaksi vuodeksi sellaista hankintaa, jossa hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimusmäärittely jo itsessään osoittaa mahdollisia puutteita tai tulevia olennaisia muutoksia, olisi se johtanut välittömästi joko oikaisuvaatimuksiin ja valituksiin markkinaoikeuteen suhteettoman ja

kohtuuttoman poikkeuksellisesta hankinnan kohteen vaatimuksista tarjoajia ajatellen; ja tämä olisi ollut omiaan vaikeuttamaan hankinnan sopimuskauden käynnistymistä ja tällöin ainoana mahdollisena vaihtoehtona olisi voinut olla hankinnan väliaikainen järjestäminen, joka olisi ollut voimassa korkeintaan yhden (1) vuoden ajan. Edelleen jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan useammaksi vuodeksi hankintaa, ei kilpailutus olisi ollut myöskään millään tavalla hankintalain (1397/2016) 2 §:n 2. momentin tavoitteiden mukaista siten, että hankinta olisi ollut millään tavoin toteutettu mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen.

Kuntalaisaloitteen käynnistämä prosessi, joka johti Lapuan kaupunginvaltuuston linjaukseen ottaa koko palveluverkkouudistus uudelleen käsiteltäväksi muutti mahdollisuuksia kilpailuttaa kuljetuspalveluiden hankinta vuonna 2026 usean vuoden sopimuskaudelle. Kuljetuspalveluiden kilpailuttaminen vuonna 2026 usean vuoden sopimuskaudelle olisi ollut täysin mahdotonta yllä mainituissa kappaleissa olevin perusteluin.

Vastaus 1. b.:

Viitaten kohdan 1. a. vastauksen perusteluihin:

Jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan yhdeksi (1) vuodeksi sellaista hankintaa, jossa hankinnan kohde muuttuu olennaisesti jopa jo ensimmäisen vuoden aikana, olisi se johtanut välittömästi joko sopimusten osittaiseen purkamiseen tai kokonaan purkamiseen tai mahdollisesti irtisanomiseen hankinnan sopimuskauden ensimmäisen neljänneksen aikana. Myöskin jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan yhdeksi (1) vuodeksi sellaista hankintaa, jossa hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimusmäärittely jo itsessään osoittaa mahdollisia puutteita tai tulevia olennaisia muutoksia, olisi se johtanut välittömästi joko oikaisuvaatimuksiin ja valituksiin markkinaoikeuteen suhteettoman ja kohtuuttoman poikkeuksellisesta hankinnan kohteen vaatimuksista tarjoajia ajatellen; ja tämä olisi ollut omiaan vaikeuttamaan hankinnan sopimuskauden käynnistymistä ja tällöin ainoana mahdollisena vaihtoehtona olisi voinut olla hankinnan väliaikainen järjestäminen, joka olisi ollut voimassa korkeintaan yhden (1) vuoden ajan. Edelleen jos tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa olisi lähdetty kilpailuttamaan yhdeksi (1) vuodeksi sellaista hankintaa, jossa hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimusmäärittely jo itsessään ovat hankintalain (1397/2016) 3 §:n mukaisten periaatteiden osalta suhteellisuusvaatimusten vastaiset, olisi se johtanut suhteettomiin ja kohtuuttomiin kalustovaatimuksiin liikennöitsijöitä ajatellen. Tämä tilanne olisi edellä mainituin suhteettomin ja kohtuuttomin kalustovaatimusten osalta olisi luonut liikennöitsijöille mittavat investointitarpeet kalustovaatimusten osalta. Edelleen tämä ei olisi ollut

myöskään millään tavalla hankintalain (1397/2016) 2 §:n 2. momentin tavoitteiden mukaista siten, että hankinta olisi ollut millään tavoin toteutettu mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen.

Alavuden kaupunki toteutti alkuvuodesta 2026 joukkoliikenteen palveluiden ja koulukuljetusten yhteiskilpailutuksen hankinnan hankintamenettelyn omasta ja muiden osallistuvien hankintayksiköiden puolesta, hankintalain (1397/2016) 3 luvun 21 §:n mukaisesti (hankintailmoituksen Hilma-numero: 2026-040438; hankintailmoituksen TED-numero: 95327-2026; [TED eF16](#)). Alavuden kaupunki toimi yhteiskilpailutuksen koordinaattorina. Jokainen kunta teki itsenäisenä hankintayksikkönä omista hankinnoistaan omat sopimuksensa ja toimii palvelun tilaajana. Mukana olevat kunnat olivat Alavuden kaupunki, Alajärven kaupunki, Evijärven kunta, Kuortaneen kunta, Lappajärven kunta, Soinin kunta, Vimpelin kunta sekä Ähtärin kaupunki. Kyseisen hankintamenettelyn sopimuskaudet käynnistyivät alkusyksystä 2026 ja nyt jo liikennöitsijät ovat ilmoittaneet eri hankintayksiköille, että asetetut kalustovaatimukset sekä kustannuskehitykseen vaikuttanut globaali tilanne on vaikuttanut liikennöitsijöiden toimintoihin jo niin olennaisesti, että on jouduttu aloittamaan sopimusehtojen sekä lain ja asetusten mukaisten reunaehtojen löytäminen haasteiden ratkaisemiseksi.

Jos edellä mainittu hankinta olisi kilpailutettu vain yhden vuoden mittaisiin sopimuksiin, olisi se ollut erittäin haastava tilanne liikennöitsijöille ja myös hankintayksiköille, eikä kokonaisuudessa olisi ollut mitään mahdollisuutta saada todellista kilpailua aikaiseksi missään tapauksessa. Alavuden kaupungin ja muiden edellä mainittujen kuntien tilanteessa oli kuitenkin kyseessä monivuotisen sopimuksen kilpailutus, eikä kilpailutuksen aikana muodostunut vastaavaa hankintayksiköstä riippumatonta yllättävää tilannetta ja kiirettä, kuten nyt Lapuan kaupungin tilanteessa on kuntalaisaloitteen myötä muodostunut; ja silti Alavuden kaupungin ja muiden edellä mainittujen kuntien tilanteessa jo nyt muodostuneet haasteet ovat erittäin merkittävät liikennöitsijöille.

Tällä hetkellä riippumaton asiantuntijataho laatii Traficomille selvitystä linja-autoliikenteen markkinoinnista, jonka mukaan liikennöitsijöiden kannalta lyhyet, vuoden mittaiset kilpailutetut sopimukset ovat suhteettomia ja kohtuuttomia ja täysin julkisten hankintojen periaatteiden sekä säännösten vastaisia. Selvityksen mukaan yhden vuoden mittaisiin kilpailutettuihin tarjouspyyntöihin ja edelleen sopimuksiin ei ole mahdollista saada todellista kilpailua aikaiseksi missään tapauksessa.

Lapuan kaupungilla oli mahdollisuus keskustella kaikkien edellisen hankinnan kilpailutuksen sopimuskumppaneiden kanssa ja kaikkien kanssa päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että yhden (1) vuoden mittainen suoramarkkinointi palvelee sekä kaupunkia, liikennöitsijöitä (sopimustoimittajia) sekä ennen kaikkea oppilaita ja oppilaiden perheitä. Liikennöitsijät näkivät suoramarkkinoinnin

tarkoituksenmukaisena sekä tarpeellisena tällaisessa ympäristössä ja muutostilanteessa. Lapuan kaupunki jatkoi siis kaikkien edellisen sopimuskauden liikennöitsijöiden kanssa suorahankintaan yhden (1) vuoden sopimuksilla. Eli Lapuan kaupunki ei siis toteuttanut vain yhden (1) liikennöitsijän kanssa suorahankintaa. Tämä nähtiin myös järkevänä ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna kaikkien liikennöitsijöiden kanssa. Tällä oli myös oikeasuhtaiset taloudelliset vaikutukset. Suorahankinnan osalta yksittäisten sopimusten arvot olivat arviolta: Härmän Liikenne Oy – 271464,33 euroa, Tilausajo I.Jääteenmäki – 107506,55 euroa, Ylimäki Harri Tmi – 82811,71 euroa, Annala Noora Tmi – 67629,57 euroa, Välskilä Sami Tmi – 60648,44 euroa, Lapuan Taksipalvelu – 44692,26 euroa, Mantelan Linjavaunu Oy – 43385,63 euroa.

Lisäksi Lapuan kaupungin julkaisemasta suorahankintailmoituksesta (suorahankintailmoituksen Hilma-numero: 2026-044609; suorahankintailmoituksen TED-numero: 252174-2026; [TED eF25](#); [TED eF29](#)) ei ole tehty oikaisuvaatimuksia eikä valituksia markkinaoikeuteen. Jälki-ilmoitus on tehty asiassa hankintalain velvoitteiden mukaisesti.

Vastaus 1. c.:

Liitteissä 6-14 ovat päätökset ja sopimukset vuoden suorahankintoja koskien. Kaikki ne päätökset ja muu kirjallinen aineisto, johon viittaamme vastauksessamme ovat muissa liitteissä.

Selvityspyynnön kohta 2:

"2. Muut suoraminnat Lapuan kunnassa 1.9.2025 jälkeen."

Vastaus 2.:

Lapuan kaupunki ei ole toteuttanut yksittäisiä kansallisen kynnysarvon ylittäneitä suoraminnontoja eikä myöskään hankintakokonaisuuksia, joissa useiden tilausten yhteenlaskettu arvo olisi ylittänyt kansallisen kynnysarvon 1.9.2025 jälkeen.

Selvityspyynnön kohta 3:

"3. Mahdolliset muut huomionne tämän selvityspyynnön johdosta."

Vastaus 3.:

Lapuan kaupungilla on täysi ja aito tarkoitus toteuttaa monivuotisen sopimuskauden hankinnan kilpailutus ilmoitetusti. Kyseistä hankintaa valmistellaan parhaillaan ja sen kilpailutus on tarkoitus käynnistää jo ennen kuin puheena oleva suoramankinnan mukainen yhden (1) vuoden mittainen sopimuskausi päättyy.

Kilpailutuksen käynnistäminen edellyttää Lapuan kaupunginvaltuuston päätöstä koulujen palveluverkosta.

Lapuaalla 19.10.2026

Mika Kamunen

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja, Lapuan kaupunki

Liitteet:

Liite 1 Pöytäkirja-Kaupunginvaltuusto - 09.12.2024

Liite 2 LAPDno-2024-823_§ 170_Kuntalaisaloite palveluverkkolinjaukseen

Liite 3 Pöytäkirja-Pöytäkirja-Sivistyslautakunta - 11.12.2025

Liite 4 Pöytäkirja-Kaupunginhallitus - 01.12.2025

Liite 5 Pöytäkirja-Kaupunginvaltuusto - 08.12.2025

Liite 6 Ostoliikennesopimus_kohde_1___Tmi_Taksi_Noora_Annala

Liite 7 Ostoliikennesopimus_kohde_2___Tmi_Sami_Välkkilä

Liite 8 Ostoliikennesopimus_kohde_4___Lapuan_taksipalvelu_Jani_Näykki

Liite 9 Ostoliikennesopimus_kohde_6___Tmi_Sami_Välkkilä

Liite 10 Ostoliikennesopimus_kohde_8___Tmi_Harri_Ylimäki

Liite 11 Ostoliikennesopimus_kohde_9___Mantelan_linjavaunu_Oy

Liite 12 Ostoliikennesopimus_kohde_10___Härmän_Liikenne_Oy

Liite 13 Ostoliikennesopimus_kohteet_3_ja_7___Tilausajo_I.Jäätteenmäki

Liite 14 Ostoliikennesopimus_kohteet_5_11_ja_12___Härmän_Liikenne_Oy